

UDC | УДК : 347.121.2

Анотація: У статті розглянуто інформацію про юридичну особу, як об'єкт цивільних прав. Проаналізовано різні наукові підходи до розуміння інформації про юридичну особу, як об'єкта цивільних прав. Акцентовується увага на ознаках, змісті та значенні у цивільному обороті інформації про юридичну особу.

Ключові слова: інформація; юридична особа; інформація про юридичну особу; об'єкт цивільних прав; суб'єкт цивільних прав.

INFORMATION ABOUT THE LEGAL ENTITY AS AN OBJECT OF CIVIL RIGHTS

SREBRIANIK, O.

*researcher,**Koretsky Institute of State and Law*

Abstract

The relevance of the issue as for determining information about the legal entity as the object of civil rights is due to the fact that the legislative definition of information allows to assume that the data may belong both for individuals and legal entities. Thus, the Art. 10 of the Law of Ukraine "On Information" does not provide this kind of information by the content as the information about the legal entity, so this legal category requires separate consideration.

The objective of the article is to determine the concept, types and features of information about the legal entity. The methodological basis of the paper is a set of general scientific and special and legal methods. With the assistance of logical and semantic method the author has defined the content of the notion of "information about the legal entity". Structural and logical method was used to perform the classification of information.

It is established that information about the legal entity is a kind of information; the author has defined it as any information and/or data concerning the legal entity that can be stored on material carriers or represented electronically regarding foundation, activities, individualization of the legal entity.

Different classifications of information that exist in the legal literature are studied. It is grounded that information about the legal entity has non-property character, is a non-property benefit of special kind and a complex object of civil legal relations.

The composition of information about the legal entity is established by analyzing a number of regulations. The composition of information about the legal entity is de-

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЮРИДИЧНУ ОСОБУ, ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

О. О. СЕРЕБРЯНИК

*здобувач відділу проблем цивільного, трудового**і підприємницького права,**Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України*

✉ зв'язок з автором: через Редакцію

Інформація за останні двадцять років стала одним із популярних об'єктів цивільного права. З одного боку, цей об'єкт може формувати інформаційні послуги, які є видом діяльності юридичних осіб. З іншого, це об'єкт цивільних правовідносин, що має певні властивості. Можливість отримувати та поширювати інформації пов'язана з діями суб'єкта, якому належить інформація, зокрема цей суб'єкт може надавати згоду на використання інформації про нього або забороняти це здійснювати. Тому необхідність визначення суб'єкта прав на інформацію має науково-практичне значення, оскільки він формує правовий режим для власної інформації. Поняття інформації закріплено у ст. 1 Закону України «Про інформацію», де під інформацією розуміються будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді [1]. Законодавче визначення інформації надає можливість припустити, що відомості можуть належати як фізичній, так і юридичній особі. При цьому у ст. 10 вказаного закону не передбачено такий вид інформації за змістом, як інформація про юридичну особу, тому ця правова категорія потребує окремого розгляду.

Питання поняття та видів інформації розкривається у працях Ч. Н. Азімова, І. В. Арістової, В. М. Брижка, А. Б. Венгерова, Г. О. Душейка, Р. А. Калюжного, О. В. Кохановської, А. І. Марущака, Є. В. Петрова, О. А. Підпригори, В. В. Саєнка та інших дослідників. Попри наявність чисельних наукових робіт із окресленої проблематики їх автори так і не з'ясували сутність правової категорії «інформація про юридичну особу».

Мета цієї статті – встановити поняття, види та особливості інформації про юридичну особу. Для досягнення цієї мети спо-

defined as a system of information / data about the legal entity providing the opportunity to individualize a legal entity among others, and having commercial value for the legal entity.

Keywords: information; legal entity; information about legal entity; object of civil rights; subject of civil rights.

ИНФОРМАЦИЯ О ЮРИДИЧЕСКОМ ЛИЦЕ, КАК ОБЪЕКТ ГРАЖДАНСКИХ ПРАВ

СЕРЕБРЯНИК А. А.

*соискатель отдела проблем гражданского,
трудового и предпринимательского права,
Институт государства и права
им. В.М. Корецкого НАН Украины*

Аннотация: В статье рассмотрено информацию о юридическом лице, как объект гражданских прав. Проанализированы различные научные подходы к пониманию информации о юридическом лице, как объекта гражданских прав. Акцентировано внимание на признаках, содержании и значении в гражданском обороте информации о юридическом лице.

Ключевые слова: информация; юридическое лицо; информация о юридическом лице; объект гражданских прав; субъект гражданских прав.



Open Access

This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

чатку необхідно виявити можливість юридичної особи бути суб'єктом права на інформацію, яка формується відносно неї.

У ч. 1 ст. 4 Закону України «Про інформацію» закріплені такі суб'єкти інформаційних відносин: фізичні особи, юридичні особи, об'єднання громадян та суб'єкти владних повноважень. Виходячи зі змісту вказаної норми юридичні особи є самостійними та рівноправними учасниками цивільних відносин щодо інформації. С. О. Сліпченко стосовно можливості юридичної особи володіти особистими немайновими правами, зокрема інформацією, стверджує, що заперечення особистих немайнових прав юридичної особи не відповідає сучасним часовим цивілістичним засадам. По-перше, український законодавець сам визнає можливість володіння правами на недоторканність ділової репутації, на таємницю кореспонденції, на інформацію, на найменування тощо. По-друге, цей факт визнано і судовою практикою. По-третє, автори більшості сучасних наукових досліджень, присвячених вказаній проблематиці приходять до висновку, що юридичні особи здатні володіти деякими особистими немайновими правами [2, с. 196]. Приєднуючись до цієї позиції, зазначимо, що юридична особа має право на інформацію відносно себе. Тому з цього випливає потреба у визначенні поняття та змісту інформації щодо юридичної особи.

Формулювання поняття «інформації про юридичну особу» можливо через термін «інформація». Легальне визначення поняття інформації міститься у ст. 1 Закону України «Про інформацію», аналогічне їй визначення закріплено у ст. 200 ЦК України [3]. У ст. 1 Закону України «Про телекомунікації» закріплено, що інформація – це відомості, подані у вигляді сигналів, знаків, звуків, рухомих або нерухомих зображень чи в інший спосіб. У цьому законі поняття інформації є проявом техноцентристського підходу до неї [4]. Водночас, у Законі України «Про інформацію» визначення інформації надано згідно з антропоцентристським підходом до правового регулювання інформаційних правовідносин. Цей змістовний (семантичний) підхід побудовано на тому, що інформацію ототожнюють з відомостями або фактами, які теоретично можуть бути отримані й засвоєні, тобто перетворені на знання [5]. У цьому дослідженні ми будемо застосовувати категорію «інформація про юридичну особу», використовуючи антропоцентристський підхід.

На думку В. М. Брижко, існує багато визначень «інформації», які умовно можна розділити на чотири групи: життєве розуміння інформації; поняття, що використовують формалізовані моделі реальних об'єктів і процесів; підхід з позицій теорії відображення і пізнання; урахування зв'язку інформації з властивостями матерії [6, с. 16]. На проблему визначення поняття «інформація» звертає увагу і О. В. Кохановська, вказуючи, що

у ст. 1 Закону України «Про інформацію» закріплено загальне розуміння (визначення) інформації; про необхідність його уточнення висловлюються чимало вчених, оскільки інформація – є багатофункціональним об'єктом, створюється і застосовується в усіх сферах діяльності та забезпечує виконання багатоманітних функцій і завдань, що постають перед найрізноманітнішими суб'єктами – органами державної влади, місцевого самоврядування, перед фізичними і юридичними особами, іншими соціальними утвореннями [7, с. 28]. Крім того, науковець підкреслює різницю між поняттями «інформаційні правовідносини» та «правовідносини у сфері права на інформацію». Останнє розглядається як складова частина першого, як особисті немайнові, не пов'язані з майновими, відносини з приводу інформації як особистого немайнового, не пов'язаного з майновим, блага, що не може бути предметом економічних, ринкових, оплатних відносин [7, с. 34]. Аналізуючи вказані наукові позиції можна стверджувати, що інформація про юридичну особу є різновидом інформації, а також визначити її, як будь-які відомості та/або дані стосовно юридичної особи, котрі можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді стосовно заснування, діяльності, індивідуалізації юридичної особи.

При цьому інформація про юридичну особу має немайновий характер, виступає немайновим благом особливого роду та є складним об'єктом цивільних правовідносин. Встановити склад інформації про юридичну особу пропонуємо через аналіз низки нормативно-правових актів.

Види інформації за змістом встановлено у ст. 10 Закону України «Про інформацію»: інформація про фізичну особу, інформація довідково-енциклопедичного характеру, інформація про стан довкілля (екологічна інформація), інформація про товар (роботу, послугу), науково-технічна інформація, податкова інформація; правова інформація; статистична інформація, соціологічна інформація; інші види інформації [1]. Варто звернути увагу, що законодавець залишив відкритим вказаний перелік, що дозволяє його розширяти. Крім того, певні види інформації частково стосуються і діяльності юридичної особи, зокрема інформація про товар (роботу, послугу) може включатися

у виробничій процес юридичної особи при здійсненні маркування продукції; науково-технічна інформація може використовуватися юридичною особою при розробці нових технологій та продуктів; податкова та статистична інформація юридичної особи формує конкретизовану звітність щодо цієї особи.

В юридичній науці існують і інші класифікації інформації. Так, Є. В. Петров пропонує класифікувати інформації на: а) приватноправового й публічно-правового характеру; б) оборотоздатну й необоротоздатну; в) загальнодоступну та нерозкрити (з обмеженим доступом); г) приватну й офіційну; д) для комерційного використання і для вільного, звичайного, наукового, освітянського використання [8, с. 6]. Запропонований поділ інформації надає можливість співвідносити інформацію про юридичну особу з інформацією приватноправового характеру, оскільки стосується індивідуального суб'єкта правовідносин – юридичної особи. Ця інформація може бути оборотоздатною та може бути використана для комерційної мети, наприклад, досвід юридичної особи у вигляді певних відомостей про неї може бути предметом окремих правочинів.

Розкрити склад інформації про юридичну особу можливо й через розгляд предмета договору комерційної концесії, оскільки за договором комерційної концесії одна сторона (правоволоділець) зобов'язується надати другій стороні (користувачеві) за плату право користування відповідно до її вимог комплексом належних цій стороні прав, отже відомості стосовно цих прав можуть входити до інформації про юридичну особу. Відповідно до ч. 1 ст. 1116 ЦК України предметом договору комерційної концесії є право на використання об'єктів права інтелектуальної власності (торговельних марок, промислових зразків, винаходів, творів, комерційних таємниць тощо), комерційного досвіду та ділової репутації [3]. Виходячи з цього інформацію про юридичну особу можуть формувати дані про її комерційний досвід та ділову репутацію, наявність майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Згідно з п. 13 Порядку надання відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 31.03.2015 р.

№ 466/5, у виписці з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців про юридичну особу зазначаються, зокрема, такі відомості: найменування юридичної особи; ідентифікаційний код юридичної особи; місцезнаходження юридичної особи; прізвища, імена, по батькові осіб, які мають право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи; наявність обмежень щодо представництва від імені юридичної особи; відомості з відомчих реєстрів Державної служби статистики України та Державної фіскальної служби України; дата та номер запису в Єдиному державному реєстрі про юридичну особу; дані про перебування юридичної особи в процесі припинення; відомості про засновників юридичної особи [9]. Якщо проаналізувати вказаний акт, то можна стверджувати, що до інформації про юридичну особу відносяться дані з державних реєстрів, які формуються стосовно юридичної особи.

Варто звернути увагу, що склад інформації про юридичну особу можна також відокремити через визначення немайнової шкоди, яке встановлено у ч. 3 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди» від 31.03.1995 р. № 4. Так, під немайновою шкодою, заподіяною юридичній особі, слід розуміти втрати немайнового характеру, що настали у зв'язку з приниженням її ділової репутації, посяганням на фірмове найменування, товарний знак, виробничу марку, розголошенням комерційної таємниці, а також вчиненням дій, спрямованих на зниження престижу чи підриив довіри до її діяльності [10]. Аналізуючи це тлумачення немайнової шкоди юридичної особи, можна стверджувати, що воно будеється на відокремленні видів інформації про юридичну особу, яке зазнало протиправного використання, псування або іншого протиправного втручання. Тому до інформації про юридичну особу слід віднести відомості про фірмове найменування, торгівельну марку, комерційну таємницю, ділову репутацію юридичної особи.

На підставі викладеного можна зробити такі висновки. Інформація про юридичну особу – це будь-які відомості та/або дані стосовно юридичної особи, котрі можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді стосовно заснування, діяльності, індивідуалізації юридичної особи. Склад інформації про юридичну особу – це система відомостей/даних про юридичну особу, що надають можливість індивідуалізувати певну юридичну особу серед інших, та мають комерційну цінність для юридичної особи. До цієї інформації слід віднести відомості/дані:

- 1) щодо індивідуалізації юридичної особи, зокрема дані про фірмове найменування, торгівельну марку, ідентифікаційний код, місцезнаходження юридичної особи;
- 2) щодо комерційного досвіду, а саме: відомості про наявність майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, комерційної таємниці, виду діяльності юридичної особи тощо;
- 3) щодо ділової репутації. Йдеться про відомості про: відомості з відомчих реєстрів Державної служби статистики України та Державної фіскальної служби України; дату та номер запису в Єдиному державному реєстрі про юридичну особу; дані про перебування юридичної особи в процесі припинення; відомості про засновників юридичної особи та осіб, які мають право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи тощо.

В контексті вдосконалення чинного законодавства пропонуємо ст. 10 Закону України «Про інформацію» доповнити ще одним видом інформації за змістом: «інформація про юридичну особу».

Проведене дослідження інформації про юридичну особу, як об'єкта цивільних прав є одним із перших на шляху в розв'язанні наукової проблематики щодо цього питання. Тому напрямок дослідження інформації про юридичну особу є актуальним та перспективним.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

4. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
5. Слипченко С. А. О способности юридического лица иметь личные неимущественные права, обеспечивающие существование физического лица / С. А. Слипченко // Право і безпека. – 2014. – № 3.– С. 195–200.
6. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
7. Про телекомунікації : Закон України від 18.11.03 № 1280-IV [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1280-15>
8. Біленська Д. О. Визначення інформації в концепції антропоцентричного підходу / Д. О. Біленська // Теорія і практика правознавства. – 2013. – Вип. 2. – Режим доступу: http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/download/el_zbirnik/2.2013/33.pdf
9. Брижко В. М. До гносеології категорії «інформація» / В. М. Брижко // Інформація і право. – 2011. – № 2 (2).– С. 13–20.
10. Кохановська О. В. Інформація та захист інформаційних прав в умовах інформаційного суспільства / О. В. Кохановська // Українське комерційне право. – 2007. – № 8.– С. 28–38.
11. Петров Є. В. Інформація як об'єкт цивільно-правових відносин : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 / Є. В. Петров ; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Х., 2003. – 24 с.
12. Порядок надання відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців : Наказ Міністерства юстиції України від 31.03.2015 № 466/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0349-15>
13. Про судову практику у справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31.03.1995 № 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/VS95027.html